

РЕЦЕНЗИЈА

НА РАКОПИСОТ ЗА УЧЕБНО ПОМАГАЛО - СКРИПТА
 „ПАРОДОНТОЛОГИЈА ЗА СТРУЧЕН ЗАБЕН ТЕХНИЧАР“ ОД ДОЦ. Д-Р
 МИХАЈЛО ПЕТРОВСКИ, НАСЛ. ДОЦ. Д-Р ДАРКО ВЕЛЈАНОВСКИ И
 М-Р МАРКО МЛАДЕНОВСКИ, ФАКУЛТЕТ ЗА МЕДИЦИНСКИ НАУКИ,
 УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ - ШТИП

Врз основа на одредбите од Статутот и Правилникот за единствени основи за остварување на издавачка дејност на Универзитетот „Гоце Делчев“ – Штип, како и Одлука бр. 2002-252/33 од 347. редовна седница на Наставно-научниот совет на Факултетот за медицински науки при УГД - Штип, одржана на 20.10.2025 година, формирана е Рецензентска комисија во состав:

- проф. д-р Ана Миновска, редовен професор во пензија од областа орална патологија и пародонтологија;

- проф. д-р Софија Царчева-Шаља, редовен професор од областа ортодонција, Факултет за медицински науки, Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип

за рецензија на приложениот ракопис - скрипта под наслов „Пародонтологија за стручен забен техничар - протетичар“ од доц. д-р Михајло Петровски, насл. доц. д-р Дарко Велјановски и м-р Марко Младеновски, скрипта наменета за студентите на прв циклус студии на Студиската програма за забен техничар (стручни студии) на Факултетот за медицински науки при Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип.

По извршениот преглед на ракописот, Комисијата го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Општи податоци за ракописот: Ракописот за издавање на скрипта „Пародонтологија за стручен забен техничар“ од доц. д-р Михајло Петровски, насл. доц. д-р Дарко Велјановски и м-р Марко Младеновски е соодветно осмислен, организиран и реализиран според Наставниот план и програма на предметот Орална патологија и пародонтологија, кој се изучува прв циклус студии на Студиската програма забен техничар (стручни студии) на Факултетот за медицински науки при Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип, во четврти семестар, со 2+1+1 неделен фонд на часови и 4 кредити. Ракописот кој е предаден за рецензија претставува комплетен материјал претставен во една логичка целина, која се однесува на делот од предметот, а се однесува на пародонтологијата, преку кој студентите ќе имаат можност да ја изучуваат и совладаат предметната материја, според поставените барања на ЕКТС системот.

Податоци за обемот на ракописот: Содржината на ракописот, кој е наменет за издавање на учебното помагало скрипта, која се однесува на делот пародонтологија, од предметот Орална патологија и пародонтологија е презентираан во текст од вкупно 75 страници и 32 слики и 1 табеларен приказ. Ракописот е приложен во А4 формат со единечен проред, употребен е фонд

Arial и со големина на буквите 11. Ракописот е подготвен според Правилникот за техничко уредување, а обемот на содржината ги задоволува критериумите според бројот на часови и според одредбите од Правилникот за единствените основи за остварување на издавачката дејност на Универзитетот „Гоце Делчев“ – Штип.

Податоци за постоење на ист или сличен наслов: Досега, на овие простори не постои каков било учебник или учебно помагало со содржина која се однесува на пародонтологијата, наменет за студентите за забен техничар-протетичар.

Достапната литература наменета за изучување на оваа област-пародонтологијата на нашите простори насочена примарно за изучување кај забните техничари е дефицитна и доминантно се потпира на примена на учебници и учебни помагала од земјите во нашата најблиска околина и пошироко, што на некој начин за студентите претставува дополнителен проблем. Исто така, за изучување на оваа област често пати се користени учебници кои се користат од страна на студентите на стоматологија/ дентална медицина. Затоа, оформувањето на ова учебно помагало-скрипта ќе го олесни совладувањето на наставните единици, а со тоа ќе се подобри и квалитетот на наставата од овој особено значаен сегмент на денталната медицина.

Краток опис на содржината: Ракописот е напишан на лесен и разбирлив македонски јазик и стил. Целокупната материја генерално е распределена во логични и соодветно структурирани и конципирани вкупно осум поглавја.

Во *првото поглавје* авторите даваат опис на основните анатомо-хистолошки и функционални карактеристики на здравиот пародонт. Во текстот на ова поглавје се опишани анатомските и хистолошките карактеристики на гингивата, перидонциумот, алвеоларната коска и цементот. Описот на овие анатомски и хистолошки карактеристики е во комплетна корелација со неопходниот квантитет на информации кои им е потребен на забните техничари.

Во *второто поглавје* е даден краток осврт на етиолошките фактори поврзани со појавата на пародонталните заболувања. На почетокот од ова поглавје е даден опис на денталниот плак. Во делот од текстот кој следува опис на поврзаноста на микроорганизмите на денталниот плак со пародонталната болест и на специфичната и неспецифичната плак хипотеза. Следува дел од текстот фокусиран на забниот камен и субгингивалните конкременти. Опишани се и ефектите на материја алба и остатоците на храна врз пародонталното здравје. На крајот од ова поглавје се опишани и влијанието на системските фактори и ризик-факторите врз појавата на пародонталните заболувања.

Во *третото поглавје* авторите ги опишуваат заболувањата на пародонтот. Првиот дел од поглавјето е насочено кон гингивалните заболувања. На секој тип од овие воспалителни состојби е даден краток опис на неговите клинички карактеристики, кои се во корелација со потребниот квантум на знаење за забните техничари. Вториот дел од поглавјето е насочен кон пародонтопатиите. На почетокот се презентирани класификацијата на пародонталната болест и на пародонталниот џеб како главна карактеристика

на пародонталните заболувања. Во ова поглавје на крајот се опишани и клиничките карактеристики на хроничната, агресивната и улцеро-некрозаната пародонтопатија.

Четвртото поглавје се однесува на оклузалниот трауматизам, кој е во корелација со потребите за неговото познавање од страна на забните техничари. Во ова поглавје се опишани примарниот и секундарниот оклузален трауматизам, акутната и хроничната оклузална траума и знаците и симптомите на оваа состојба. На крајот од ова поглавје е даден и краток опис на тераписките можности за третирање на оклузалниот трауматизам.

Петтото поглавје е насочено кон бруксизамот, најчестата парафункција која има и влијание и на протетскиот третман за кои се одговорни и забните техничари. Презентирани се етиолошките фактори, клиничките знаци и симптоми, тераписките можности и компликациите кои настануваат при постоењето на оваа парафункција.

Шестото поглавје од предадениот ракопис е насловено како *Односот на фиксните и мобилните протетски изработки кон пародонталните ткива*. Ова е воедно и најзначајното поглавје од ова учебно помагало, во кое е даден описот на можните компликации кои може да ги дадат протетските конструкции на пародонталните ткива. Во овој дел од текстот е даден опис на влијанието на следниве фактори врз пародонталното здравје: неадекватно рабно затворање, несоодветни контури и форма и големина на оклузалната површина, влијанието на материјалите кои се составен дел на протетските помагала и обликот на мобилната парцијална протеза. Дел од ова поглавје е насочен и кон влијанието на ортодонтската терапија и малоклузиите и лошите навики, како туркање со јазикот врз пародонталното здравје, повредите со четка за заби и различни други механички и хемиски повреди на гингивата. На крајот е даден опис и на влијанието на користењето на тутун и тутунови производи на пародонтот.

На крајот од предадениот ракопис презентирана е користената литература за оформување на ова учебно помагало - скрипта. Од презентираното може да се забележи дека при изработката на учебното помагало е цитирана литература која се состои од учебници, учебни помагала, научни и стручни трудови, кои датираат од последниве децении. Целокупната цитирана литература е од интернационални потекло публикувана на англиски јазик, како и од автори од балканско и од нашето поднебје.

По прегледувањето на ракописот во целост може да се добие впечатокот дека ова учебно помагало во целост би ја постигнал својата основна цел студентите на Студиската програма за забен техничар (стручни студии) да ги совладаат основните знаења за пародонтологијата кои им се неопходни за понатамошниот професионален развој во текот на својата кариера. Ракописот нуди можност студентите да се запознаат со основните анатомио-хистолошки и функционални карактеристики на пародонталните ткива, етиолошките фактори за појавата и клиничките карактеристики на пародонталните заболувања, оклузалниот трауматизам и бруксизмот и секако за односот на протетските помагала кон пародонтот и нивното влијание врз појавата на пародонталните заболувања. Исто така, ракописот ги задоволува критериумите за објавување и од таа причина, Рецензентската комисија дава предлог истиот да биде категоризиран како учебно помагало - скрипта.

Врз основа на гореизнесеното, Комисијата го предложува следниов

ЗАКЛУЧОК

Ракописот за учебно помагало - скрипта под наслов „Пародонтологија за стручен забен техничар - протетичар” од доц. д-р Михајло Петровски, насл. доц. д-р Дарко Велјановски и м-р Марко Младеновски е целосно адаптиран според наставната материја предвидена во програмата за предметот Орална патологија и пародонтологија за студентите на прв циклус студии за забен техничар (стручни студии) на Факултетот за медицински науки при Универзитет „Гоце Делчев” – Штип. Авторите преку презентираниот ракопис успеале да ја презентираат материјата на студентите на соодветен начин, за што полесно совладување на методските единици предвидени за изучување од областа пародонтологија потребна за претходно наведениот образовен профил. Со трансформацијата на овој ракопис во учебни помагало - скрипта, студентите за забен техничар ќе се здобијат со значаен текст, адаптиран според најновите светски стандарди. И за крај, мораме да заклучиме дека приложениот ракопис во целост ги задоволува критериумите за издавање на учебници и учебни помагала и условите за издавање, пропишани според Правилникот за единствените основни остварувања на издавачка дејност на Универзитетот „Гоце Делчев” – Штип.

Рецензентската комисијата има особена чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Факултетот за медицински науки ракописот „Пародонтологија за стручен забен техничар-протетичар” од доц. д-р Михајло Петровски, насл. доц. д-р Дарко Велјановски и м-р Марко Младеновски да биде издаден како скрипта за студентите за забен техничар (стручни студии) на Факултетот за медицински науки при Универзитет „Гоце Делчев” – Штип.

РЕЦЕНЗЕНТИ

Проф. д-р Ана Миновска, редовен професор, област орална патологија и пародонтологија, с.р.

Проф. д-р Софија Царчева-Шаља, редовен професор, област ортодонција, с.р.